

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Інститут післядипломної освіти та довузівської підготовки

Кафедра професійної освіти та інноваційних технологій

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВІКОВА І ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ**

Освітня програма Спеціальна освіта

Спеціалізація 016.01 Логопедія

Спеціальність 016 Спеціальна освіта

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від “26” серпня 2021

м. Івано-Франківськ – 2021

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу (зразок)
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу (зразок)
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Вікова і педагогічна психологія
Освітня програма	Спеціальна освіта
Спеціальність	016 Спеціальна освіта
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Нормативна
Курс/семестр	1 / 2
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 30 год. Семінарські заняття – 20 год. Лабораторні заняття – 10 год. Самостійна робота – 120 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Мета: Отримання і засвоєння знань в галузі вікової та педагогічної психології щодо вікових закономірностей й механізмів функціонування людської психіки та організму, а також формування знань, умінь і навичок правильно інтерпретувати, враховувати і використовувати у сфері спеціальної освіти.

Завдання:

- формування наукового світогляду студентів, засвоєння студентами фундаментальних законів, принципів, основних ідей вікової та педагогічної психології в контексті сучасної психологічної думки;
- отримання знань про вікові періоди розвитку психіки;
- засвоєння основних понять та категорій, на яких заснована вікова та педагогічна психологія;
- виявлення вікових особливостей пізнавальних психічних процесів;
- засвоєння знань про особливості емоційно-вольової сфери у різні вікові періоди;
- вміння визначати індивідуально-типологічні вікові особливості особистості;
- набуття теоретичних знань та практичних навичок, що розкривають сутність психічних явищ на основі найновіших психологічних досліджень;
- засвоєння основних понять, на яких заснована наука про людину;
- формування необхідного і достатнього рівня знань про учіння та виховання;
- набуття студентами теоретико-методологічних знань про педагогічну взаємодію, педагогічні здібності та навчальний процес.

Компетентності

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної,

діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК-2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з ООП

СК-2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із ООП.

Програмні результати навчання

РН1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

РН5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

РН6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Загальна характеристика вікової психології як науки	Розуміти суть і значення вікової психології як науки, знати її предмет, об'єкт та завдання. Обґрунтувати роль та місце вікової і педагогічної психології в	Опрацювати відповідні наукові джерела, охарактеризувати психолого-педагогічний

		системі інших наук. Зміст та основні поняття вікової психології. Розглянути методи та проблеми вікової психології на сучасному етапі.	експеримент як особливий метод вікової психології.
2.	Витоки вікової психології як науки	Ознайомити з виникненням дитячої психології, експериментальними дослідженнями дитячої психіки, знати основні історико-теоретичні концепції віковій психології та основні напрямки і етапи розвитку сучасної вікової психології.	Опрацювати відповідні наукові джерела, проаналізувати історію становлення вікової психології.
3.	Закономірності психічного розвитку онтогенезі в	Розуміти генотипну і середовищну зумовленість розвитку, ознаки психічного розвитку. Проаналізувати чинники розвитку. Визначити проблему дитинства у віковій психології, онтогенез і життєвий шлях людини. Ознайомити з поняттям віку як центральною категорією вікової психології, виділити принципи і критерії вікової періодизації.	Опрацювати відповідні наукові джерела, визначити критерії психічного здоров'я особистості.
4.	Психічний розвиток від дня народження до трьох років	Розуміти психологічні особливості фази новонародженості. Знати розвиток чуттєвого пізнання та емоційної сфери на першому місяці життя, етапи розвитку мовлення немовляти. Ознайомити з кризою 1-року. 3-х років життя їх симптомами, та шляхами подолання.	Опрацювати відповідні наукові джерела, охарактеризувати фази пренатального розвитку.

5.	Психічний розвиток у період 3–6 (7) років	Проаналізувати анатомо-фізіологічні особливості та їх вплив на психічний розвиток дитини. Виділяти психологічні передумови переходу в друге дитинство. Ознайомитися з кризою 7 років, її симптомокомплексом та місцем в системі вікової періодизації.	Опрацювати відповідні наукові джерела, підібрати методики визначення готовності дитини до школи.
6.	Становлення особистості в молодшому шкільному віці	Знати особливості розвитку дитини молодшого шкільного віку. Виділяти і розуміти проблеми молодшого школяра. Проаналізувати розвиток пізнавальних психічних процесів молодших школярів, причини та наслідки кризи семи років.	Опрацювати відповідні наукові джерела, інтерпретація і проведення методик «Намалюй людину», «Кінетичний малюнок сім'ї».
7.	Особливості психічного розвитку учнів середнього шкільного віку	Ознайомити з психологічними особливостями розвитку учнів середнього шкільного віку. Виділити загальні тенденції формування особистості підлітка. Розглянути кризу 13-го року життя, її симптоми, шляхи подолання.	Опрацювати відповідні наукові джерела, застосування методик (Басса-Дарки та ін.) для визначення агресивності та ін. для характеристики особистісних рис підлітка.
8	Психологія старшокласників	Ознайомити з особливостями розвитку психіки в юнацькому віці. Розглянути кризу юнацького віку та формування особистої ідентичності. Обґрунтувати професійне самовизначення, розвиток емоційно-вольової та пізнавальної сфери у юнацькому віці.	Опрацювати відповідні наукові джерела, використання методик для професійного самовизначення особистості у ранній і зрілій юності.

9	Психологія дорослості	Виділяти закономірності психічного розвитку у дорослому віці. Визначати ключові психологічні проблеми дорослості. Обґрунтувати переоцінку життєвих цінностей у середній дорослості (40-60р.). Обґрунтувати інтелектуальні та фізичні зміни середини життя.	Опрацювати відповідні наукові джерела, застосування психодіагностичних методик для комплексного обстеження зрілої особистості.
10	Психологія старіння	Розуміти соціально-психологічні зміни у похилому віці. Знати теорії старіння. Обґрунтувати емоційні зміни у похилому віці. Стадії погодження з думкою про смерть.	Опрацювати відповідні наукові джерела, розробка психологічних рекомендацій для дорослих осіб, що сприяли б подоланню криз похилого віку та успішній адаптації старших людей при виході на пенсію.
11.	Місце педагогічної психології в системі наукового знання	Розуміти суть та значення педагогічної психології як науки у системі психолого-педагогічних знань. Проаналізувати міждисциплінарний зв'язок педагогічної та вікової психології. Розглянути методи та проблеми педагогічної психології.	Опрацювати відповідні наукові джерела, підготовка презентацій про видатних вчених-педагогів.
12.	Короткий історичний нарис виникнення і становлення педагогічної психології	Ознайомити з виникненням психолого-педагогічних ідей. Проаналізувати становлення педагогічної психології як експериментальної науки. Ознайомити з сучасними напрямками розвитку психолого-педагогічної теорії	Опрацювати відповідні наукові джерела, обговорення основних педагогічних поглядів.

Всього за тиждень																			50	100

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
Література:	
1. Бочелюк В. Й. Педагогічна психологія: навч. посібник. Рек. МОН. К. : ЦНЛ, 2006. 248 с. 2. Вікова і педагогічна психологія: навч. посібник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська та ін. К. : Каравела, 2006. 344 с. 3. Вікова і педагогічна психологія: Навч. посіб. / О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук та ін. 2-ге вид. К. : Каравела, 2008. 4. Вікова та педагогічна психологія: навч. посібник / авт. О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук. Рек. МОН. К. : Просвіта, 2001. 416 с. 5. Вікова та педагогічна психологія: навч. посібник / О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук та ін. Рек. МОН; 3-є вид.випр., доп. К. : Каравела, 2012. 400 с 6. Власова, О. І. Педагогічна психологія: навч. посібник. Рек. МОН. К. : Либідь, 2005. 400 с. 7. Гетьман, Т. О., Кричківська. Д. Проблеми педагогічної психології : хрестоматія: навч. посібник. К. : КНТ, 2016. 381 с. 8. Головінський, І. З. Педагогічна психологія: навч. посібник. К. : Аконті, 2003. 288 с. 9. Когуляк Н. М., Мицько В. М., Сидорик Ю. Р. Вікова психологія: матеріали до хрестоматії з дисципліни. Івано-Франківськ : НБ ПНУ, 2017. 10. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій) : навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 128 с. 11. Кутішенко, В. П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій) [Текст] : навч. посіб. 2-ге вид. Рек. МОН. К. : ЦУЛ, 2010. 128 с. 12. Педагогічна психологія: навч. посібник / Сергєєнкова О.П.,Столярчук О.А.,Коханова О.П.,Пасєка О.В. Рек. МОН. К. : ЦУЛ, 2012. 168 с. 13. Педагогічна психологія: підручник / Євтух М.Б. та ін. Рек. МОН. К. : Інтердрук, 2014. 420 с. 14. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія : навчальний посібник. 4-те вид., стер. Суми : Університетська книга, 2019. 352 с. 15. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія : навчальний посібник. Вид. 3-тє, виправ. Суми : Університетська книга, 2010. 352 с. 16. Практикум з вікової та педагогічної психології : навчально-методичний посібник / редактор-укладач Н. М. Когуляк. Івано-Франківськ, 2010. 126 с. 17. Савчин М. В., Василенко Л.П. Вікова психологія: Навчальний посібник	

для студентів вищих навчальних закладів. 2-е вид., стереотип. К. : Академвидав, 2009. 360 с.

18. Самошкіна Л. М. Вікова психологія: Навч. наоч. посіб. з мультимедійним курсом / Під ред. чл.-кор. АПН України, професора Е. Л. Носенко. Д.: Вид-во ДНУ, 2016. 248 с.

19. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Вікова психологія. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 376 с.

20. Степанов, О. М. Педагогічна психологія: навч. посібник. Рек. МОН. К. : Академвидав, 2011. 416 с.

21. Токарева Н. М. Шамне А. В. Вікова і педагогічна психологія : підручник [для студентів вищих навчальних закладів]. Київ, 2017. 548 с.

22. Ушакова І.М. Вікова психологія: курс лекцій. Х.: НУЦЗУ, 2016. 123 с.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра професійної освіти та інноваційних технологій м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57 каб. 104 тел. (0342) 54-12-35 https://kpoit.pnu.edu.ua kpoit@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Кулик Іванна Василівна
Контактна інформація викладача	+380677047023 ivanna.kulyk@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Політика курсу полягає у гуманістичній спрямованості щодо поваги до особистості студентів як майбутніх фахівців своєї справи, академічній доброчесності, педагогічному співробітництві між викладачем та студентами, поданні та засвоєнні навчального матеріалу різними методами та способами зручними для студентів та викладача, розвиток інтелектуальних здібностей та практичних навиків у майбутній професійній діяльності.

Академічна доброчесність	Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: – Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»– Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

	– Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. – Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/
Пропуски занять (відпрацювання)	Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. стор. 4.). Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Виконання завдань пізніше встановленого терміну	У разі виконання завдання студентом пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання - «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) стор. 4-5. Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Невідповідна поведінка під час занять	Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» - ознайомитися із положенням можна за

	посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/
Додаткові бали	Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Перелік індивідуальних завдань міститься у навчальній програмі до курсу. За рішенням кафедри професійної освіти та інноваційних технологій студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника » (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019). Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/ Рекомендовані платформи Coursera, Prometheus .

Викладач

Кулик І.В.

